

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyiltér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
Felelős és főszerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.
Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

Magyar Testvérek,

kik szerte-széjjel szórva lakjátok Maros völgyének áldott síkságait, kik napról-napra verejtékezve szántjátok, munkáljátok azt a földet, melynek minden kicsi rögéhez egy évezred vére és dicsősége, gyásza és ragyogása tapad, kik napi munkátok fölé görnyedve gyötrő gondok közepette várjátok szivszorongató félelemmel a Holnap rátok szakadó megpróbáltatásait, **december 12-én** az urnák elé kerültek, hogy a sok kötelesség teljesítés után gyakoroljátok a legfőbb jogotokat s szavazataitokkal próbáljátok szívetek és lelketek legtisztább szándékától vezetettve megválasztani azokat, kik hivatva lesznek a törvény, a jog, az igazság fegyverével kiküzdeni számotokra az eljövendő idő boldogabb, megelégedettebb, könnyebben elviselhető napjait.

Magyar Testvérek!

December 12-én tanusítandó magatartásotok igazolása kell legyen annak, hogy a Ti magyarságotok nem pusztá mellverdesés, de a szívetekben, a lelketekben kiolthatatlanul benneélő imádság, melyet nem lehet eladni, nem lehet megtagadni. Igazolása kell legyen annak, hogy Ti büszkék vagytok arra s hogy ezt a szent büszkeséget, melyet Öseitektől öröklül kaptatok, megőrzitek tisztán és szeplőtlenül — a gyermekeitek számára, kik utánnatok jönnek s akik elvesznek, eltűnnek, ha a Ti lelketekben most elsötétül a multak fénye s szívetekben gyökeret ver a Tagadás!

Magyar Testvérek!

Egyedül indultunk meg az egyenes uton. Segítséggül senki sem nyújtja felénk kezét, csak a bennünk élő hit, hogy az igazságnak és törvénynek szent szava ezer poklokot keresztül is győzni fog. Ez a tudat egyedüli fegyvertársunk s az a meggyőződés, hogy az út melyen egyedül megindult a magyarság, csak a célhoz, csak a győzelemhez vezet. A mi küzdelmünknek nincsenek hangzatos jelszavai, nincsenek eget földet adományozó ígéretei. A mi győzelmünk akkor lesz teljes, ha Románia magyarsága mint egy ember lép az urnák elé hirdelve országnak világnak, hogy vagyunk, hogy élni akarunk, mert így rendelik a törvények s így akarja a magunk imádságos magyarsága.

Magyar Testvérek!

December 12-ike a törvényülés napja. Magatok, a multatok s gyermekeitek jövődjé felett Ti fogjátok kimondani az ítéletet! Legyen a szorzójel szimbolum, mely mélyen lelketekbe vésve figyelmeztessen örökre arra, hogy nektek kötelességetek azon az uton haladni, melyen most megindult szépséges Erdélyországnak minden hű magyarja. Legyen a szorzójel az összetartozásnak jele s ne feledjétek, hogy Csaba népe vagytok, hogy ősapáitok utját fenn az égben csillagok szegélyezik s a Ti utaitokat itt lent a földön az Igazság kíséri! Ne feledjétek, hogy aki lelép az egyenes útról bogáncsba és tövisbe lép s aki elhagyja a zászlót, megtagadja a magyar multat s meglopja a magyar jövődjét.

Ezt tudva, hisszük, hogy kivétel nélkül követitek az egyenes utat, mely a legszebb a legigazibb s hozzánk a legillőbb!

Szászváros, 1928. december 9.

Az Országos Magyar Párt szászvárosi tagozatának Elnöksége.

Benkő Lajos,
alelnök.

Bede Sándor,
titkár.

Dr. Székely Ferenc,
elnök.

Uj népszámlálás.

Nemcsak az egyének életében, de a népek életében is vannak: sorsdöntő akaratnyilvánítások.

A romániai magyarság most ilyen sorsdöntő akaratnyilvánítás előtt áll — a választások előestéjén.

A magyarság vezetői elhatározták, hogy tisztességes és egyenes uton tovább fogjuk folytatni a küzdelmet jogaink kivívásáért és az igazságos, kielégítő békéért.

Az ostromlott várnak kapuit nem tudjuk még megnyitani az ostromlók előtt, mert a kínált békefeltételek nem lehetnek alapjai egy tisztességes, becsületes békének.

Folytatnunk kell tehát a védekező küzdelmet és minden bástyán, minden helyen, hiven és hősiezen meg kell állanunk az ellenséggel szemben. És most dől el, hogy kik vagyunk, mik vagyunk?

Kötelességteljesítő, hű magyarok, vagy csak magyarul beszélő kapcabetyárok vagyunk, kiknek sem Istenök, sem vezérök, sem nemzetök nincsen!?

Most fog eldőlni, hogy hány becsületes, igaz magyareMBER van Romániában. Most fog eldőlni, hogy: mi lesz jövődjünkkel, a gyermekeinkkel?

A Te meg az Én szavazatomtól füg minden, — magyar testvérem!

Sohse feledd el, hogy minden ígéret csak a levegőben van meg, csak az bizonyos, ami kezében van! Neked — magyar testvérem — most a kezében van a szavazatod azért, hogy lelkiismereti, polgári és kulturális jogaidat megvédelmezzed vele.

Ne add a védő fegyveredet idegen kézbe, mert azzal is téged fognak megverni és halálra sebezni!

Egyedül leszünk a választásokon, ezért sorsdöntő a mostani választási magatartásunk.

Nem az a fontos most, hogy kik a jelöltjeink, hogy rokonszenvesek-e vagy sem, egyedül és kizáróan csak az a fontos: **hányan vagyunk mi most magyarok?**

Erre kíváncsiak a falakon belül is és a falakon kívül is! Az egész világ várja most a mi demonstráló önnépszámlálásunkat.

Megszámlálatnak a magyar lelkek mind és jaj lesz, ha kevésnek találtaunk az összeszámolásnál!

Nem csak Maniunak, de a leggyöngédebb szellőnek is játékszerei leszünk, ha kevésnek találtaunk!

Miért románosodott el a hunyadmegyei kálvinista magyarság?

Írta: GERGELY FERENC.

I.

A legutóbbi Déván tartott ref. egyházmegyei közgyűlés egyházi képviselőin a megdöbbenés letagadhatatlan érzete futott végig akkor, mikor a gyönyörű templom padsoraiba elhelyezett „Hunyadvármegye“ c. ujság vezércikkét kellett végigolvasniok. A dr. Meskó Miklós megvesztegetlően érdekes történeti perspektívával megírt, ragyogóan szellemes és hihetetlen suggestív hatású cikkéből — fájdalommal kellett kiéreznünk azt a mélyen bántó historiai falsumot, amit a köztudat a tények és okok világos látása, kutatása hiányában: a hunyadmegyei kálvinista papság örök hibájául, szinte kiirthatatlanul, reággatott a református papság mindörökké tiszta és hűség-től, áldozatosságtól fénylő, eszményi képére.

Azok az üdvözlő sorok bárha kifejezetten nem vágták a fejünkhöz a borzasztó vádat, de mégis tetemre hívás volt az egész nagy-szerű köszöntő, melyben — a multak átkos mulasztásaira való megrázó ráutalással — csak úgy zengett, zakatolt a száz százalékos magyarságunkra való appellálás.

Felhős görög tragédiák, ködös magyar Sorsok, klasszikus hazájában: Hunyadvármegyében, hogy egy makulányi folt nem tapadhat a szegény, lenézett, megplágázott kálvinista papságra: azt én historiai tényekkel tudom igazolni.

Bár nagyon fájdalmas, hogy kénytelen vagyok a ránk ragasztott historiai falsummal foglalkozni, mégis fel kell emelnem tiltakozó szavamat és — Isten szentséges jelenlétét érezve magam mellett — objektív tényekkel rá kell mutatnom a nyilvánosság előtt arra: miszerint nem igaz az, hogy a hunyad-zarándmegyei magyarság elrománosodásának a kálvinista papok az okai!

Dáné István, egykori szászvárosi ref. lelkész, az erdélyi ref. egyházkerület 1863-iki „Névkönyvé“-ben nagybecsű adatokat tett közzé, melyeket Déva neves historikus ref. lelkésze: Szóts Sándor is feldolgozott egy értékes értekezésében. A Dáné István közlése alapján, végiglapoztam Várad Ötvös Gáspár rákosdi ref. pap, névösszeírását a XVII-ik század negyvenes éveiről s meg kellett állapítanom, hogy Dáné igazat állított, mikor

egy egész sereg örökre elveszett református egyházzal kimutatta, hogy azok egykor virágzó ref. gyülekezetek, diaszporák voltak, de a XVII-ik század utolsó évtizedében már csak „desolata ekklesiák“ néven szerepelnek. — Ezekben az egykor virágzó magyar Sionokban, ma már nincsen egyetlen magyar lélek sem. Várad Ötvös Gáspár idejében, a XVII-ik század első felében, még anyaegyházak: Nagyhalmagy, Ribice, Szelistye, Berekszó, Szántóhalma, Szentandrás, Arany, Bábolna, Folt, Bencenc, Tóti, Sztrigyboldogfalva, Almás, Felpestes, Telek, Csolnakos, Sztrigygyörgy, Russ, Alsónádasd, Ó piski, Zalasd, Nalác, Galac, Szálláspatak, Malomviz, Fehérviz, Osztró Demsus, Csula, Tustya, és Farkadin. E község nevek ma: csak szomorú emlékei annak, hogy ott valaha magyarul zengtek az örök-szép Szenci-Molnár zsoltárok. Az elnémult harangok ésbontóan szomorú tájkain, ma már a teljes pusztulásnak fekete lobogói lengenek csupán, hol nincs többé „hegyen épített városa“ a magyar Igéknek!

Déva, Szászváros, Lozsád, Piskitelep, Vajdahunyad, Hátszeg és a Zsilvölgy-i gyülekezetek leszámításával, alig lehet hallani magyar szót Hunyadmegyében az egykor népes magyar ref. ekklesiákban. Amit hallunk a még meglevőkben az is zagyva, rontott magyar beszéd s vannak gyülekezetek, hol a presbiteri gyűléseken idegen nyelven tárgyalják az Anyaszentegyház ügyes-bajos dolgait. A nagy magyar-alföldi ekklesiák közül Hódmezővásárhely, Cegléd, Nagykőrös egymagukban is több lelket számlálnak, mint a hunyadi tractus gyülekezetei együttvéve. A reformáció derekán csak a magyar reformátusok lélekszáma kitett mintegy 75 ezeret s ez a tekintélyes szám, már Benkő idejében a XVIII-ik században, amint azt a Metamorphosis Transylvaniae-ban közölt adatok utánszámításából megtudjuk: már 30 ezerre olvadt le. Hogy ma mennyi a magyar reformátusok lélekszáma: az az elrománosodás tényére azért irrevelans, mert a zsilvölgyi, újabb keletű ekklesiák, nem autochton elemekből alakultak s így a vármegyei magyarság hátrányukra történt számbeli eltolódásán azok — sui generis — nem vehetők kedvezően figyelembe. Körülbelül: 40 ezer az elrománosodott magyarok száma. Ennyi az örökre elvesztett magyar ember Hunyadmegyében. Ebben a számban alapos utánjárás és historiai adatok fi-

gyelemben vétele alapján megközelítem a Szóts Sándor által felállított veszteségi statisztikáink adatainak végösszegét, azzal a szükséges korrekcióval, hogy e veszteségnek 50 %-a nem a kipusztulásnak folyománya, hanem a román incolatus természetes asszimilációjának az eredménye.

Meg kell jegyeznem, hogy e veszteségi statisztikába nincsen belekalkulálva — a valószínű szaporodás sem, — mert ezzel a szándékosan figyelmen kívül hagyott koeficienssel, ma vármegyénk öszlakosságának legalább is 45 %-át kellene tényleges veszteségnek tekintenünk!

Mindezek előrebocsátása után, kutatni akarom a magyar reformátusok elrománosodásának történeti, jogi és társadalmi okait, hogy visszautasítsam a tények logikájával a sekélyes gondolkodásnak kedvezőtlen hangulatkezelésre és megítélésre alkalmas adó ráfogásait.

(Folyt. köv.)

Kisebbségek és a világ közvélemény.

Scotus Viator, az ismert kisebbségi szakértő, ki a békebeli Magyarországnak a legádázabb ellensége volt és aki a feldaraboláshoz a legtöbb árgumot irkálta össze a béke világban Magyarország ellen: — ma meglepően nyílt és férfias hangon kiáltja oda az utód államoknak, hogy: **vállalt kötelezettségeikből semmit sem teljesítettek és a hatalmuk alá adott kisebbséget — a béke kötelező garanciái dacára is — elnyomják!** Scotus Viatornak is végre le kellett hulljon a hályog a szeméről!

Különben, mint jellemző világ-Pálfordulást leközzöljük azt is, hogy a francia kormány legújabb intézkedés szerint Elzász-Lotharingiában csak oly tisztviselőket alkalmaznak, akik németül is tudnak. A francia ellenzék sürgeti a hadsereg létszámának csökkentését, mert nincs szükség óriási költségekkel járó, nagy hadsereget tartani.

Párisban a nők nemzetközi ligája sorozatos előadásokat tart az elnyomott népkisebbségekről és a helyszínén is igyekszik benyomásokat szerezni s első útja Erdélybe fog vezetni.

Jöjjenek csak, hogy lássanak és szerezzenek meggyőződést arról, hogy mi van itt Romániában, a kisebbségekkel!?

A SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE TÁRCÁJA.

Én és a borbélyom.

Írta: HELTAI JENŐ.

Egy évvel ezelőtt még én is szabad voltam, mint a madár.

Ez úgy értendő, hogy annál a borbélynál borotválkoztam, akinek a boltja előtt éppen rámjött a megszórtelenedési vágy. És ez így nagyon helyes volt. Mint az utcák csapongó, egész nap kószáló gyermeke, hol itt, hol ott botlottam bele a borotvába. Egyszer Budán borotválkoztam, egyszer a Ferencvárosban, hol Kőbányán, hol a nyugati pályaudvarnál. Ha szabad magamat így kifejeznem: fenékgig üritettem a főváros összes borbélyműhelyeit.

De félévvel ezelőtt borbélyviszonyaim alapjukban megrendültek és megváltoztak. Ugyanis abban a házban, ahol lakom, egy borbély fodrász-műhelyt nyitott.

Emlékszem még a napra is. Május elseje volt, a madarak csicseregtek, a házbér esedékes volt... nagyon szép volt minden. Másnap fölszenteltem az új borbélyt, átnyújtottam neki ábrázatomat megborotválás céljából.

— Hol borotválkozik a nagyságos ur? — kérdezte a mester, miközben lelkesen szapanozott.

— Elegyes helyeken — mondtam bizonytalanul.

— Miért nem tetszik inkább abonnálni? Abonnálni! Erre sohasem gondoltam.

— Sokkal olcsóbban tetszik kijönni — folytatta a mester és már meglepetett szemem előtt egy zöld kartonlapot, a melyre tizenkét szám volt rányomtatva.

Sohasem tudtam elientállni, ha olyasminnek az elkövetésére beszéltek rá, a minek nincs semmi értelme. Ennélfogva habozás nélkül abonnáltam, a miből természetesen következik, hogy én, az utcák csapongó gyermeke ettől kezdve kénytelen voltam annál az egy borbélynál borotválkozni.

Két hétig ment valahogyan a dolog, de aztán bosszankodni kezdtem. A zöld kartonlap fejében eladtam szabadságomat, úrból rabzolga lettem, a ki egy borbélyhoz van láncolva, mint a férj egy feleséghez.

— Nem baj — vigasztaltam magamat — a bérlet lejár; aztán többé nem abonálok. Megint szabad leszek...

Én együgyű lélek! Azt hittem, hogy ez így megy. Dehogyan ment. Egy szép napon borbélyom megint átnyújtott egy zöld kartonlapot, a melyen két szám már ki volt lyukasztva.

— Mi ez? — kérdeztem megdöbbenve.

— Az új bérlet nagyságos úr. A régi már a mult héten lejárt...

— Hát miért nem szólt?

— Kérem a dolog nem olyan sürgős. A nagyságos úr minden pénzre jó nekem...

Nem akarom a nyájas olvasót ismétlésekkel fárasztani. De így jártam a legközelebbi alkalommal is és azóta mindig.

Azonban szabadságszerető ember vagyok és ezt a rabszolgaságot nem bírtam tovább tűrni. Kezdtém megcsalni a borbélyomat. Kis hűtlenségeket engedélyeztem magamnak. Megint Budán és Kőbányán borotválkoztam és hiteles borbélyomnak hetenkint legföljebb egyszer volt alkalma arra, hogy a kartonlapon keresztülcipjen egy számot. Mindig ártatlan és borotvátlan arccal állítottam be a boltjába, de éles szemét nem kerülték ki kis kicsapongásaim.

A piskii Ref. Nőszövetség teastélye.

A piskii Ref. Nőszövetség december hó 1-én tartotta meg a Mohilla-féle teremben első teastélyét, amely ugy erkölcsileg mint anyagilag, várakozáson felül sikerült. A felekezeti különbség nélkül megjelent szép, nagyközönség, mely szorongásig foglalta el a szépen felterített, mintegy 40 kisebb-nagyobb asztalt, a legjobb hangulatban a hajnali órákig maradt együtt s akkor mindenki azzal a kijelentéssel távozott el, hogy ez igazán fényesen sikerült estély volt, amelyen mindenki jól érezte magát.

A nőszövetség buzgó, lelkes tagjai el is követtek minden lehetőt a maguk részéről, hogy ez az estély jól sikerüljön. Az előzetesen megállapított munkabeosztás szerint egy része dicséretes buzgalommal gyűjtötte össze a jókedvű adakozóktól a szeretet-adományokat: a sok finom tésztát, cukrot, stb., a másik része jókedvvel, örömmel s a legnagyobb készséggel fáradozott a terem feldíszítésén, a 3-ik része este a konyhában, a büfében, a felszolgálásban fejtett ki elismerésre méltó, erejét meghaladó tevékenységet és lankadást nem ismerő munkát, vagyis mindannyian teljes lelkökből igyekeztek azon, hogy minden szép és jó legyen, mindenki jól érezze magát.

Nemcsak a test, de a lélek táplálásáról is gondoskodva lett. Ez az estély tulajdonképpen vallásos jellegű összejövetel volt, amelyen szép, három szőlamban előadott egyházi karének, vallásos felolvasás és szavatok előzték meg a teázást. — Egyszóval a Nőszövetség tagjának legnagyobb része valóságosan versenyzett egymással a lelkes munkálkodásban. Legyen nevük felírva az égben és azon felségélyezendők szívében, akiknek köszönete és hála lesz fáradalmainknak édes jutalma.

Nem lehet hallgatással mellőzni azt, miszerint az estély sikere érdekében, főleg a terem feldíszítése körül, a presbiterium egynehány buzgó tagja szintén elismerésre méltó készséggel igyekezett segítségére lenni a Nőszövetségnek. Önzetlen fáradozásukért illesse őket a megérdemelt tisztelet és hála köszönet.

PÁSZTOR.

— Ne várj kérést, ne rábeszélést. Neked kell, neked muszáj, neked kötelességed a szorzójelre szavazni.

— A nagyságos ur hűtlen hozzám — mondta szemrehányón.

— Dehogyl — feleltem kitérően.

Ettől kezdve azonban egy pillanatnyi nyugalmam nem volt. Borbélyom egyszerűen féltékeny volt rám. Leskelődött. Meg akart csipni, tetten akart érní. Ha az utcán meglátott, metsző tekintetet vetett rám. Azt nézte, hogy meg vagyok-e borotválva? Egyszer másfél óráig nyomomban volt, utcáról-utára követett. Valahányszor találkoztam vele, megborzongtam. Élő szemrehányás, megelevenedett leikiismeret-furó volt.

Izgatott és ideges lettem, ejjel nem birtam aludni. És, ha elaludtam, borbélyomról álmodtam, aki siri hangon dübörögte felém:

— Miért csaltál meg? Miért csaltál meg?

Nem birtam tovább a dolgot. Éreztem, hogy cselekednem kell. Hősiesen, vakmerően fölmondtam a bérletet. Megmondtam a borbélynak, hogy többé nem borotválkozom nála. A borbély elsírta magát:

— De nagyságos ur, én, aki úgy ragaszkodom a nagyságos urhoz...

— Éppen azért — mondtam szeliden, — Maga elkeseríti az életemet. Ezzel a fáradsággal inkább szeretőt tartok.

Válasz a „Romániai gyógyszerészet büszkesége“ c. cikkre.

A november 11-iki számban fenti cím alatt megjelent cikkre alólirott, mint a kérdésben forgó területnek tulajdonosa, az olvasóközönségnek tájékoztatása céljából a következőket jelentem ki:

A bérlemény tárgyát nem képezte csak a föld, hanem a hozzátartozó belsőség, a lak és egyéb felülépítmények.

Faragó gyógyszerész ur, mint kiváló szakember, a kibérlés előtt elemzéseket és egyéb kísérletezéseket folytatott a talajon, több ízben vitt haza a földből és mindenestre alkalmasnak kellett találja, másképpen nem bérelte volna ki. Nem én ajánlottam fel Faragó urnak a kibérlést, ő kérte tőlem a haszonbérbe adást.

A cikkíró ur cikkének utolsó előtti bekezdésében elismeri, hogy csupán egy holdnyi területen nehéz tizezreket érő dugványokat termelt.

Az egyéb sértő kifejezések és állítások miatt cikkíró urral a bíróság előtt kívánok leszámolni.

Orăștie, 1928. november 28.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Grauerné Ábrahám Malvin.

HIREK.

— Az OMP szászvárosi tagozatának szokásos évi tisztújító közgyűlése f. hó 2-án tartott meg a tagok imponáló érdeklődése mellett. A választások sorrendjén egyhangúlag elnöknek dr. Székely Ferenc, alelnöknek Benkő Lajos és Faragó Endre, titkárnak Bede Sándor és Pap András, jegyzőnek Berivoy József, pénztárosnak Szóts Ferenc, ellenőrnek Páris Albert urak választottak meg. A közgyűlés ezenkívül megválasztott 12 intézőbizottsági tagot. Ez a választás már az OMP új szervezeti szabályainak szellemében lett keresztülvive. Az új elnök lelkes szavakkal köszönte meg a személye és tisztviselő társaival szemben megnyilvánult bizalmat, fogadalmat téve, hogy munkálkodásuk mindenkör a magyarság érdekeit fogja szolgálni. A gyűlésen megjelentek a megyei tagozat és a központ megbízásából Dr. Meskó Miklós, Bencsik Zsigmond és Sente Lajos urak, kiknek nevében dr. Meskó tolmácsolta a központ és megyei tagozat üdvözlését s nyújtott érdekes és lebilincselő felvilágosítást az általános politikai helyzetről. Az indítványok rendjén a közgyűlés volt elnökének, Sebestyén Árpád urnak érdemeit jegyzőkönyvileg örököltette meg s egyhangú lelkesedéssel hatalmazta fel az elnökséget, hogy a közgyűlés nevében Gróf Bethlen Györgyöt táviratilag üdvözölje. Török Bálint ur pár megkapó szóban Hunyadvármegye magyarságának veszteségéről, a Kún-kollegiumnak eladásáról emlékezett meg s indítványára a közgyűlés felállással adott fájdalomnak kifejezést. A gyűlést dr. Székely Ferenc elnöknek a választásokra vonatkozó felvilágosító szavai zárták be.

— Folynak az előkészületek a Tompa-ünnepélyre. A dévai Magyar Ifjúság által december 29-én tartandó Tompa emlékülnepelelyre a készülődések nagyban folynak. Szavaltat, zeneszám és élőkép fogja kitenni az értékes műsort, amelynek fénypontja dr. Paál Árpád ünnepi beszéde és dr. Inczedy Joksmán Ödön hegedűs énekszámja lesz. Már a két kiváló egyéniség száma miatt is az érdeklődés az egész megye magyarságában fokozottabb.

— Dr. Rozván prefektus felhívása Hunyadvármegye közönségéhez. Dr. Rozván István, Hunyadvármegye prefektusa a héten felhívást bocsájtott ki, amelyben bejelenti, hogy a kormány a rend, a törvényesség és béke jegyeiben kíván kormányozni. Együttal felhívja a közönség figyelmét, adjon tudtára minden visszaélést, mivel a kormány minden törvényteleniséget a legszigorubbán fog megtorolni.

— Aki nem a szorzójelre szavaz, megcsalja anyát, apját, gyermekét, jó barátját s az árulásnak piszkával szennyezi be a saját lelkét!

— Hogy történik a szavazás? (Ügyeljünk, hogy szavazatunk érvényes legyen). A törvény a szavazást kötelezővé teszi és a szavazattal való visszaélést, annak eladását szigorúan bünteti. De minden választójoggal bíró polgárnak ettől eltekintve is kötelessége, hogy szavazzon és szavazatát csakis legjobb meggyőződése szerint, szabadon és minden anyagi előnyt figyelmen kívül hagyva adja le arra a jelöltre, akit megfelelőnek tart arra, hogy az országgyűlésben helyet foglaljon. A szavazás a hirdetményileg közzétett helyiségben (polgári leányiskola tornaterem) 1928. december hó 12-én, szerdán történik. A szavazás reggel 7 órakor kezdődik és este 8 óráig tart. Ha ezentul még vannak szavazni akarók, a szavazást folytatják, de a következő napon reggel 8 órakor minden esetben lezárják. A választó bemutatja választói igazolványát az elnöknek, aki átadja neki a szavazó-lapot és a szavazási bélyegzőt. A szavazó zárt fiúlkében a „megszavazva“ (vótát) felírásu bélyegzőt a szavazólapon annak a négyzetnek belsejére nyomja, amelyen az a névjegyzék van, amelyre szavazni akar. Ezután a szavazó-lapot négyrétre hajtja, úgy, hogy annak az elnök által alkalmazott ellenőrző bélyegzővel ellátott üres lapja kívül maradjon és a bélyegzővel együtt átadja az elnöknek, aki, miután az ellenőrző lebélyegzés meglétéről meggyőződött, a szavazólapot az urnába helyezi. Ezután a lesavazott választónak igazolványát visszaadja. Érvénytelenek az ellenőrző bélyegző nélküli, a nyitva benyújtott, a névjegyzékkel kifelé összehajtott, a névhozzáadásokat vagy kihuzásokat tartalmazó szavazó-lapok és azok, amelyekben a „megszavazva“ bélyegző több listára van alkalmazva. Azt a választót, aki a szavazástól távolmaradt s elmaradását a választást megelőző napon vagy annak napján nem igazolja a szavazókör elnöke előtt, ez utóbbi 500 leu pénzbírsággal bünteti. Felebbezni lehet öt nap alatt a járásbíróshoz. A választónak semmi esetben, (még bírósági vizsgálat esetén sem) szabad elárulni, hogy melyik listára szavazott. Szavazáskor a „vótát“ bélyegzőt a szorzójelre ✕ nyomjuk. Mást tehát nem kell tennünk, mint azt, hogy a „vótát“ bélyegzőt, a szorzójelre nyomjuk, tisztán, láthatóan.

— „Astra“ mozgószínház. Vasárnap f. hó 9-én d. u. fél 5 és este fél 9 órakor vászonra kerül „A sakkjátékos“ című kitűnő film. — Figyelmeztetjük a n. é. közönséget, hogy a szünetekben egy elsőrangú hangimitátor és fűtlyművész fogja magát produkálni. A n. é. közönség szives pártfogását kérjük.

— A helybeli róm. kath. Népszövetség a szokásos kulturdélutánját e hónapban a Magyar Kaszinó nagytermében tartja meg 23-án, d. u. 6 órai kezdettel. Mindenkint szeretettel meghív a rendezőseg.

— Magyar Testvérek! Minden egyes szavazat, melyet a szorzójelre leadsz, egy pillére a magyar jövőnek. Áruló az, ki idegen utakra téved.

— **A Magyar Párt nem állít szenátorjelöltet Hunyad megyében.** Az Országos Magyar Párt hunyad megyei tagazata nem állít szenátorjelöltet. A dévai intézőbizottság legutóbbi ülésén a szenátorválasztásnál tanusítandó magatartás ügyével foglalkozva kimondta, hogy a párt nem állítván jelöltet, tagjai szabad akaratára bizza, hogy kire szavazzanak. A határozatot egyhangulag hozták meg.

— **Meghazudtolja a magyar multat,** meglopja a magyar jövődet, ki nem a szorzójelre üti a pecsétet.

— **Mindkét lábát levágta a vonat.** Miri Róza kudzsiri lakós Felkenyéren az egyik vegyes vonatra akart felszállni, azonban elcsuszott s a vonat kerekei alá került. Az éppen megindult vonat kerekei a szerencsétlen asszonynak mindkét lábát levágta. Azonnal a szászseesi kórházba szállították.

Válasz Orbán Lajos tanár ur cikkére.

(Folytatás.)

A dolog így történt. A tanári testületbe egy fiatal és nagytehetségű új tag került, dr. K. Gy. személyében. Dr. K.-nak politikai ambíciói is voltak s pár alkalommal erős függetlenségi érzelmű beszédekben rázta föl Szászváros aluszékony polgárait mély álmukból. A kollegium falain kívül történt, férfias önérzettel hirdette elveit. Eddig rendben volt a dolog.

Következett azonban egy új főispáni installáció, Mara László lett Hunyadvármegye főispánjává kinevezve. Az új főispán beiktató ünnepélyén a kollegium tanárkarának is tisztelegnie kellett, amint az idáig is történt. Jónak láttam a kérdést tanári szék elébe vinni, nehogy azzal vádoljanak meg, hogy az az egy-két tanár, aki megjelent, nem volt a tanárkar képviselője. Gyanum valóban nem volt alaptalan, mert dr. K. a gyűlésen hevesen kikelt a testületi tisztelgés ellen s azt indítványozta, hogy akinek kedve tartja, vegyen részt a tisztelgésben, de csak mint egyén, és a testületi tisztelgés ellen tiltakozott. Heves vita indult meg pro és contra s a végén, bár mint elnök soha sem szeretek a vitában résztvenni, odafordultam hozzá s így szóltam: Kedves barátom, te erős függetlenségi érzületű politikus vagy, én pedig ismert mameluk. Most mameluk főispánt iktatunk be, de a kocka fordulhat s holnap talán függetlenségi főispánt fogunk beiktatni. Én akkor szívesen fogok hozzád csatlakozni testületi tisztelgésre, mert ezt udvariassági s nem politikai aktusnak tekintem a megye főnökével szemben. A rábeszélés nem használt s szavazással kellett kierősokolni, hogy testületileg jelenjünk meg a beiktatáson.

Én ez esetből levontam a tanulságot, hogy dr. K. kollegám nagyon nyakas legény s öt nézetváltoztatásra reá birni nem egy könnyen lehet, azért midőn ezután nemsokára azon kérdés került szónyegre, hogy dr. T. kollegának, ki régebb idő óta vitte a jegyzői és könyvtárnoki tisztet (100—100 K. évi tiszteletdíjjal), egyiket adja át dr. K.-nak, részen voltam a testületi béke érdekében. Dr. Tankó oda nyilatkozott, hogy ő szívesen átadja a jegyzőséget, de a könyvtárnokságot, mely kedves foglalkozása volt, nem. Erre viszont én odanyilatkoztam, hogy döntsön a testület, ahogy jónak látja, de én nem szívesen válok meg T.-tól, kivel eddig a legnagyobb összhangban dolgoztunk, s a küszöbön álló fontos kérdések: szász egyet. segély, kölcsön, építési tervek ugyancsak megkívánják elnök és jegyzőtől a csöndes egyet-

értő munkát s félek, hogy a politizálást is beoltjuk a testületbe. A tanárkar végül úgy határozott, hogy maradjon minden úgy, ahogy volt. Ime, ez az én nagy bűnöm, ezért voltam én békebontó. Nekem Orbán ur vádjából az a benyomásom, hogy ő már akkor szerette volna megkezdeni azt az épületes polémiát, amelynek most ime mégis nem volt szabad elmaradnia. Dr. K. kollegámról még csak azt kívánom megjegyezni, hogy az idők változtak és ő időközben ultramamelukká változott. Ennélfogva nem neki kell többé tőlem mamelukságot tanulnia, hanem nekem tőle.

Második vádpont. Határtalan gyűlöletet érez a kollegium s különösen tanártársai iránt azért, mert 1911-ben nem választották meg igazgatónak.

Ez már egy olyan alávaló, galád rágalom, melynek papírra tévése a legcinikusabb vakmerőségről és feketelelküségről tanuskodik.

A dolog így történt. Az 1910—11. tanévben, midőn az új épület már készen állott, az építkezéssel járó forszírozott munkán és gondok miatt idegeim annyira ki voltak merülve, hogy évközben többször ágyba kerülve és 2—3 heti pihenőket tartva voltam képes tanári és igazgatói teendőimet elvégezni. Ezenkívül súlyos lábbajom is keletkezett, melyen csak operációval lehetett segíteni. Évközben többször említettem azért, hogy év végén nyugalomba kívánok menni, miután 32 évet szolgáltam és így teljes nyugdíjra tarthatok igényt, csupán azt szeretném, hogy miután 22 évet szolgáltam mint igazgató, 600 K igazgatói pótlékom is a nyugdíjba beszámíttassék. Az évről tanári konferencián kértem tehát e kéresemnek oly módon való teljesítését, hogy mint tényleges, ha nem is működő igazgató adhassem be nyugalmaztatás iránti kérésemet. Pl. meg lehetne választani engem újból, de a tisztséget átadnám azonnal mint helyettesnek Csűrös kollégámnak, én elutaznám azonnal, mivel egy kis operáció előtt állottam, a nyáron elintéznék nyugdíjaztatásomat, én augusztus végén haza jönnék és lemondanék, mire Csűrös kollégámat, véglegesen megválasztanák s az iskolai munka folya tovább rendben, szépen. El voltam készülve azonban, hogyha csak egyetlen kollégámnak is kifogása lesz e terv ellen, azonnal lemondok arról, s Csűrös kollégám végleges megválasztását fogom indítványozni, hiszen a legnagyobb baj, amely ebből származhatott volna, csak az igazgatói pótlék elvesztése volt, s még ez sem bizonyosan. Ily gondolattal távoztam a gyűlésből, Csűrös kollégámnak mint szeniornak adva át az elnöklést. A dolog úgy látszik simán ment s rövid idő múlva behíva a gyűlésbe tudatták, hogy a terv el van fogadva s ajánlanak az előljárásnak. Az előljáróság pár nap múlva gyűlést tartott s ismerve a tervet, egyhangulag megválasztott. Én erre nyugodtan pakkoltam roncsolt tagjaimet rendbe hozni s elábrándoztam, minő boldogan fogok én Szászvárosra visszatérni s helyel-közzel föllátogatni a gyönyörűen fekvő és pompásan fölszerelt új épületbe, óraperceken per öcsém-bátyám eldiskurálgatni szeretett kollégáimmal, mint fognak tőlem, a sok vihart látott öregtől egyben-másban tanácsot kérni, hiszen én az épületnek minden szögét, minden szertáradarabját ismerem, mert utóvégre is az én terveim szerint és felügyeiletem alatt hordották azokat össze.

Másképpen volt megírva a sors könyvében. Eltávozásom után pár hét múlva Budapesten kórházi ágyon vettem a hirt, hogy a nézet megváltozott. Dr. K. kollegám pár társával megfölebbezte az egyhangú választást

azon címen, hogy a tanárszéki és előljárósági gyűlés között nem tartatott be a szabályszerű 8 napi időköz, amire megelőző gyakori gyűléseinken igazán nem is gondolt senki. Az ig. tanács tehát formai okokból kötelességszerűleg megsemmisítette a határozatokat és új választást rendelt el. Az új gyűléseken a tanári szék újból engemet és Csűrös kollégát jelölte, az előljáróság pedig 1 szótöbbséggel Csűrös kollégámat választotta meg igazgatónak. Ez volt tehát a bosszu azért, mert a pártpolitika mérgét nem óhajtottam beoltatni a tanárkar testébe, s nem óhajtottam, hogy olyan igazgató és jegyző hivataloskodjanak egymás mellett, akik az akkori időben éppen nagyon gyakori jegyzőkönyvek és fölterjesztések szerkesztésénél folytonosan páros viaskodásokra keljenek afőlött, hogy minő respektussal kell írni a külső hatóságoknak, s hogy a mondat végére hol kell pontot és hol fölkiáltójelet tenni. Hangsúlyozni kívánom, hogy csak óhajtottam dr. T. mellett maradni, de ha netalán dr. K.-ot választották volna meg jegyzőnek, akkor is kijöttünk volna valahogy, mert dr. K. mégis csak más kaliberű ember és összehasonlíthatatlanul több jóindulattal és műveltséggel rendelkezik, mint pl. Orbán Lajos tanár ur.

Engem a hír Budapesten természetesen meglepett, de egyáltalában nem fogtam föl tragikusan, mert csakhamar megtaláltam annak lélektani magyarázatát. Az egészet inkább gyermekes csinynek fogtam föl, s úgy vélem ma is, hogy inkább azoknak kellene szégyenkezniük miatta, akik ma helyeselték az egyhangú megválasztást, amint pedig kihuztam a lábamat Szászvárosról, éktelen korteskedésbe kezdtek: „Üssünk egyet az öregem!” Az az elégtételelem is megvolt, hogy az igazgatói pótlékot mégis csak beszámították a nyugdíjamba.

Gyűlölet, gyűlölködés, minő zordon és kereszténytelenül hangzó szavak ezek! Ennek mérgét én nem éreztem soha szívemben, pedig méltatlan bánatlam ért engem is az életben. Még ma is, még Orbán tanár ural szemben is, nem érzek gyűlöletet, csak szálnalmat, hogy ilyen agyalágyultan képes nekem gyűlöletet imputálni volt kollégáimmal szemben, akikkel évtizedeken keresztül békés egyetértésben dolgoztam s akik között itt és a távolban több jóbarátom van most is, mint Orbán tanár urnak, s gyűlöletet még az intézettel szemben is, amelynek pedig egész életem munkásságának a legjavát, és nem csekély sikerrel, szenteltem.

Öreg kollégája Penelope szerű működése fnlytán már egy sem létező érdemeinek fessegetése helyett inkább annak fölsorolásával kellene foglalkoznia, hogy Orbán Lajosnak, a történelem jeles tanárának közreműködésével hányszor és mennyire lélekemelően tartattak meg évenként a már kész Kún-szebrok előtt a kegyeletes emlékünnepek? Az öreg lelépése előtt ezek minden évben megtartattak fölváltva Szászvárosra és Algyógyon, a két tanárkar barátságos rendezése mellett az ifjuságok épülésére és a nagyközönség gyönyörűségére.

(Folyt. köv.)

Elsőrangú ruhákat, kabátokat és javításokat olcsó áron készít Posdina Mária, Str. Filipescu 5. sz. (az uszodával szemben.)

Kiadó lakás. Az A. Iancu (Sétatér utca) 5. sz. alatt egy két szoba, téli virágházból álló, modern komforttal berendezett lakás kiadó. A téli virágház konyhának is használható.

50 2—3

Eladó vagy bérbeadó Szászvárosban a „CORD“ vulcanizator. Értekezni lehet a tulajdonossal. 52 1—3